РОЗМОВА З ТОВ. І. Ю. КУЛИКОМ.

(Докінчення.)

Чи можете, товаришу, сказати дещо про взаємини Радянського Союза з Польщею?

В нас недавно були ускладнення з Польщею. Справа не тільки в тому, що Польща систематично не виконує 7-го пакту рижської угоди, де говориться про забезпечення прав національних меншостей в границях сьогоднішньої Польщі. Справа малася дещо гірше.

В своїм часі Польща спитала радянський уряд, яке буде його відношення до з'організування нею союзу балтійських держав. Розуміючи, що мова йде про утворення ворожої коаліції проти С.Р.С.Р. на західніх кордонах, радянський уряд категорично заявив, що недопустить до утворення балтійського союзу, але рівночасно, щоб показати свої миролюбні наміри, радянський уряд запропонував кожній балтійській державі з'окрема, в тім числі й Польщі, підписати з нами такий самий договір про невтральність, який ми підписали з Німеччиною. Тоді Польща офіціяльно повідомила нас, що вона відмовляється від думки про балтійський союз і розпочала переговори про підписання пакту невтралітету з нами. Але — недавно стало нам відомо, що ведучи переговори з нами, Польща в той самий час провадила (не зважаючи на своє офіціяльне застереження) переговори з балтійськими державами, себ-то з Фінляндією, Латвією і Естонією, про утворення балтійського союза. Пропонувала Польща всім цим державам свою військову (збройну) допомогу в разі війни одної з тих держав з Радянським Союзом, а від тих держав не жадала нічого, крім їхнього "погодження із зовнішньою політикою" Польщі. (Ми чудово розуміємо, що значить це погодження. Фактично, це означало повне підпорядкування зовнішньої політики цих дрібних держав — Польщі, або — протекторат Польщі над цими державами.)

Фінляндія виявилась досить мудрою для того, щоб відмовитися від такої "ласкавої і вигідної оферти" Польщі, але Латвія і Естонія заявили, що їх "дуже зацікавила" польська пропозиція. Передбачаючи по всьому цьому небезпеку нових збройних нападів на Радянський Союз, наш уряд рішучо запротестував проти такої політики Польщі. Польща заявляє тепер знову про свої миролюбні настрої і про бажання жити з нами в згоді. Ми хочемо вірити в щирість цих заяв, хоч з другого боку нам добре відомо, що Пілсудского підюджує проти нас велика европейська держава, ділом рук якої був й недавний переворот Пілсудского.

Що-до договору з Німеччиною, який ми недавно підписали, як це відомо вам, то там нема ніяких таємних військових пактів, а просто з'обовязання заховувати абсолютну невтральність на випадок війни з боку одної держави. В скорі такий договір ми підпишемо з Литвою.

Дуже вигідний договір ми недавно підписали з Норвеґією, на підставі якого ніяка держава не може користуватися більшими привілеями що-до торговельних, дипльоматичних, консульських, митних, мореплавних і инших справ, як Радянський Союз.

Сподіваємось, що недовго треба чекати на визнання С.Р.С.Р. Бельґією. А також що-до взаємин із Злученими Державами Америки — мають очевидячки, наступити певні зміни після виборів до сенату, що мають відбутися цеї осені.

Що-до Чехословаччини, то при нинішньому непарляментському урядові Черного, ми не сподіваємось ніяких змін в наших взаєминах.

Яка є найбільша новина в цей час на Радянській Україні?

Найбільшою новиною на Радянській Україні є тепер будова Дніпрельстану (Дніпрової електричної стації). Досі пароплави з Чорного моря могли доходити тільки до міста Запоріжжя, а від Запоріжжя до Дніпропетровська (бувшого Катеринослава) на Дніпрі є скелі, звані порогами, через які їзда пароплавів немислима. Згідно з проєктом професора Олександрова, на Дніпрових порогах має бути збудовано найбільшу електричну силову стацію в цілій Европі. Дніпро має бути шлюзовано таким чином, що пароплави зможуть йти з Києва аж до Чорного моря і всі великі підприємства довкола порогів будуть діставати силу (пускатись в рух) від Дніпрельстану. Це місце є незвичайно вигідне для такої стації, бо поруч близько є залізна і манґанова руда та камінне вугілля.

Недавно комісія Дніпрельстану, в складі проф. Олександрова, інжінерів Вікторова і Марецької, прибула до Злучених Держав та Канади, де ознайомилась з місцевими електричними силовими стаціями. Американські і канадські інжінери та електротехніки дуже гостинно приняли нашу делеґацію, яка підписала договір з великою інжінерною фірмою про інспекцію проєкту. З цією метою кілька американських інжінерів вже виїхали на Радянську Україну.

Покищо американські інжінери з великою похвалою відзиваються про цей проєкт, але говорять, що цілу стацію можна збудувати на протязі не 6 років, а швидче, бо за 4 роки і коштуватиме значно дешевше, ніж вирахувала наша комісія. (Звичайно, з цього ми тільки радіємо, бо в нас ведеться зараз режім економії, а гаслом в цілому Радянському Союзі є: "бережи народню копійку"! Тому так суворо покарала радянська влада урядовців Державного банку, що спекулювали на валюті і тим самим грабували народнє майно.)

Взагалі проєкт Дніпрельстану викликав велике зацікавлення в наукових колах так Канади, як і Злучених Держав.

Саме тепер ведеться інспекцію на Дніпрових порогах. Майбутня величезна електрична стація матиме величезне значіння для нашої промисловости. Про використання Дніпрових порогів думали найвизначніші уми з давніх часів, але ніхто не пробував використати їх. Робить це аж радянська влада. Слід ще додати, що після шлюзування порогів, ми матимемо не тільки дешевий водний транспорт, але зможемо теж достарчувати степовій Україні дерева, де немає лісів.

На кінець — може роскажете дещо про ворогів і приятелів радянської влади?

(Тов. Кулик усміхнувся.) Що-ж — можу вам сказати, що в Празі з'організувалось з політичних еміґрантів нове Товариство імені Т. Шевченка, до якого належать громадські українські діячі, які до недавна ставились ворожо до радянської влади, а тепер навпаки.

В Парижі, еміґранти створили масову орґанізацію Союз Українських Громадян у Франції, що стоїть на радянській плятформі.

У вас вже сповіщалось про поворот на Україну відомого українського поета і фундатора поетичної школи модерністів на Україні Миколи Вороного, а також очікуємо на приїзд з-закордону відомого українського поета О. Олеся.

Повернув вже теж відомий режісер Загаров, що свого часу втік був закордон. Тепер він в Державному Театрі в Дніпропетровську.

Величезними успіхами тішаться на Україні виступи одного з коріфеїв українського театру славного артиста Миколи Садовського, що теж повернув з-закордону.

А ось недавно одна американська ґазета закінчила друкувати роман Клима Поліщука "Отаман зелений", що написаний в "патріотичному дусі". Тимчасом Клим Поліщук повернувся на Радянську Україну і переробляє свого "Отамана Зеленого", як каже, в "дусі справжньо національно-пролетарської революції".

І тут, в Канаді, до мене досить часто звертаються діячі місцевих українських патріотичних орґанізацій з проханням допомогти найти їм посаду на Радянській Україні згідно з їх здібностями, або просто дати дозвіл на виїзд на Радянську Україну. Оскільки в кожному окремому випадку автори цих листів прохають не публікувати їх імен і оскільки ми самі не бачимо потреби в цьому, то й на цей раз мені доведеться повстриматися від того, щоб назвати їх. Їхні заяви, які в більшости випадків практичного значіння немають, ми приймаємо просто як докази того, що навіть в колах колись ворожих до Радянської України, ступнево освоюються з думкою, що нема иншої України крім У.С.Р.Р. (Української Соціялістичної Радянської Республіки) і не може вона мати иншого уряду, окрім радянського. Чим скорше й инші визнають цей факт і не посоромляться про це голосно признатись, тим краще виявлять вони свій патріотизм.

Чи можу спитати, хто такий Ваш товариш подорожі?

Товариш Кирило Гладков, це діловод офіціяльного аґенства в Канаді. Він ще молодий товариш, але вже брав участь в горожанській війні. Після того визначився в Сибірі як працьовник в спортових та фізичної культури орґанізаціях. Підчас свого побуту в Канаді, тов. Гладков з великою цікавістю вивчає постановку спорту і фізичної культури цеї країни.

На прикінці мушу ще сказати, якщо це цікавить вас, що я очікую нового офіціяльного аґента і як тільки він приїде (а думаю буде це протягом яких 2 місяців), тоді я виїду у відпустку на Радянську Україну.

На прощання може ще кілька слів про самий Вінніпеґ?

Що-ж, мушу сказати, що ваше гарне місто подобається мені, як я буваю в ньому, з кожним разом все більше. Цим разом, хоч мій час був дуже обмежений, я все таки вспів оглянути дещо цікавіше в ньому. Між иншим оглянув я з приємністю манітобський парлямент зовні і внутрі. Гарна будівля...

До потягу залишилося всего 25 хвилин і тов. Кулик спішився. Ми попрощалися і розійшлися.

І. В.

ДЕЩО З МОДЕРНОЇ МЕДИЦИНИ.

(Стаття д-ра Осипа Меґаса для "Укр. Роб. Вістей".)

"В здоровому тілі, здорова душа".

Мірилом культури і цивілізації народа є не лише його промисл, штука, наука і література, але й його санітарність та гіґієнічні зарядження і особиста чистота його одиниць. Чистота тіла і душі і ума повинні бути найвищим змаганням кожної людини.

Старинні Євреї цінили високо чистоту тіла, бо їх законодавець Мойсей уважав за відповідне включити попри монотеїзм (однобожіє) важні сексуальні (полові), поживні і тілесні правила в релігійну і моральну ідеольоґію еврейського народа. Ці правила задержали Євреї до нині і вони безперечно є головною причиною остояння Євреїв яко раси, їх умової і моральної висшости через 3,000 літ.

Старинні Греки і Римляне у найвищому розквіті їх цивілізації обожали і плекали красоту і силу людського тіла, а їх великі спортові гри були завжди національним святом і явищем.

Сучасні анґльо-саксонські і ґерманські народи стоять на вершку теперішньої цивілізації (західної) і їх преса переповнена спортовими грами ріжного рода, де сила фізична і фізичний та умовий сприт грають головну ролю.

Здоровля, умова і фізична сила одиниці, родини, народа і суспільности полягають в немалій мірі на санітарних і гіґієнічних засадах, основаних на найновіших відкриттях науки медицини.

За часи мого побуту на Україні (1919—1920 р.р.) доплаканий стан санітарних і гіґієнічних відносин серед військ і цивільного населення гарної України звернув цілу мою енерґію з поля політики на поле природньої і лікарських наук, яких студіям я віддавався через останніх шість років.

В чому тайна доброго здоровля.

Тайна доброго здоровля залежить багато від волі самого чоловіка, а не від лікарства. Чоловік, що хоче бути здоровим, мусить в своїм життю тримати міру в їді, в теплі і холоді, в праці і спочинку, не попадати в надмірну лють, ні в надмірний сум, не піддаватись надмірним похотям тілесним, а головно сексуальним (половим). Своє тіло і ум повинен чоловік уживати завжди мірно, бо инакше він ржавіє так, як ржавіє сталь, коли неуживана. Він головно повинен держатись здалека від ріжних наркотиків, нікотини і т. и. А що серед Українців алькоголь ще й тепер є великим, домашнім, святочним, оказійним і обичаєвим трунком і то в гострій формі, я уважаю за відповідне сказати дещо на першу тему моїх писань **про алькоголь з погляду теперішних лікарських наук.**

Алькоголь, це трунок.

Алькоголь, уживаний постійно, нищить постепенно жолудок і кишки, а опісля нищить постепенно нерви, серце, мозок і легені — три останні органи, це найважніші осередки і огнища життя людини і звірини.

Дуже часто печінка у хронічного постійного піяка стає твердою, він тратить апетит до їди, жовкне, або цілий живіт спухне у нього. Хронічний піяк виявляє ось які ознаки нервового знищення:

Трясення рук, утрата памяти, безсонність, привиди (вужів, мурашок і т. ин.), язик нечистий і трясучий, запалення легенів, часто параліж рук, червоний ніс, звапнення жил і бючок (arterio-selerosis).

Умірковане пиття пива, вина і горівки не є шкідливим. Алькоголь і ріжні вина, як лікарство, особливо паленка (бренди) уживаються дуже часто по шпиталях для відсвіження хорих або умліваючих і т. и.

Недуги проводів травлення дуже часто виступають у хронічних піяків. З них найважніші є: жолудковий катар, запір і занепад печінки, брак апетиту, розширення жолудка, рак жолудка або печінки.

Цікавою річчю є факт, що досвіди з алькоголем, роблені на звірині, викликають такі самі результати, як у людини. Коли давати алькоголь кріликам через довший час, то вони по якімсь часі дістають тверду печінку, спухнення селезінки, занепад нирок і затовщення серця.

Французький учений вигрівав недавно курячі яйця (в інкубаторі) окружені алькоголевою парою. Половина яєць не вигріла курят зовсім, а з другої половини яєць вигрілись курята хирляві, ослаблені, худенькі, які росли далеко поволіше і були менші ніж курята з яєць неокружених алькоголевою парою підчас штучного вигрівання.

Наслідки піяцтва.

Діти роджені піяцькими матерями не будуть умово здорові і дуже часто одідичують по родичах піяцьку натуру.

Як сказано повище, проводи травлення терплять найбільше від хронічного, постійного уживаня гострих напитків. Жолудковий і кишковий рак, якого зріст особливо в Америці щораз більший, є одним з тих недуг, якого прискорення спричиняє алькоголь.

Піяк налоговий виглядає звичайно товстий, здутий, а це тому, що алькоголь зберігає нормальне травлення товщу, який нагромаджуєсь в ріжних органах піяцького орґанізму, а особливо в серці, селезінці та підшкірній почві цілого тіла.

Ще одним важним явищем постійного піяцтва — є хронічні недуги віддихових проводів (легенів) і недуги кровокруження. Легені піяка дістають хронічний катар, їх воздушні труби стають твердими, тратять гнучкість, а коли прислухуватись при помочі спеціяльного інструменту (стетоскопу), то цілі груди видають тони дрантивої скрипки. Налоговий піяк дуже легко дістає запалення легенів (пневмонія) і вмирає.

Орґанами кровокруження є бючки (артерії) і жили. Бючки транспортують червону, здорову кров з лівої половини серця по цілім тілі, а відтак жилами занечищена кров (темна) вертає до правої половини серця, а опісля до легенів, до воздушного прочищення. У налогового піяка так бючки, як і жили, стають з часом твердими, вапніють, а часто дуже легко тріскають (найбільше в мозку) і він дістає апоплексію (пукнення мозкової жили або бючки), а кров розливається по мозку і піяк або умирає раптово, або дістає параліж. Параліж дістає він тому, що нерви, які виходять з мозку до ріжних мязів, заливаються кровю і перестають пересилати енерґію з мозку до других частин тіла (щось в роді перервання телеґрафічних дротів). Ось тому мязи перестають функціонувати і завмирають.

Діти піяцьких родичів.

Досвіди ріжних учених що до впливу алькоголю на полові орґани піяків — досить цікаві. Полова сила, половий наклін налогового піяка з часом завмирають і він стає нездібним до запліднення. А це тому, що мужеське насіння дуже чутливе на всякі трійливі средства, отже і на алькоголь. Мужеські ядра продукують людське насіння (сперматозої) від 10 — 14 року життя до пізної старости, а у жінки яєчник продукує яєчка від 13 — 14 року до 45 або 50 року життя. Алькоголь не лише найскорше нищить продуктивну часть ядер у мущини, але також яєчник жінки. Мужеське насіння (протозої), коли окружене 15 процентовим алькоголем, завмирає. Коли дивитись через мікроскоп на мужеське насіння, протозої, то вони у звичайній теплій воді пливають мов рибки і то дуже жваво. Додавши алькоголю до цеї води, ті протозої завмирають і перестають рухатись і пливати.

Коли вагітна жінка віддається налоговому уживанню алькоголю, то цей через її кровопровідні артерії скоро переходить до матиці і кровних посудин немовлятка (дитини) й спричиняє його постепенне нищення, так що хотяй такі діти родяться живими, вони довго не жиють. А коли і вдасться їм жити довше, то більша часть таких дітей буде моральними і умовими каліками. Кримінальна і шпитальна статистика доказує, що найбільший відсоток епілептиків (падавиця), ідіотів, божевільних, кримінальників походить від піяцьких родичів.

А що алькоголь дуже часто є предтечею венеричних недуг, бо часто чоловік, коли є пяним і "під охотою", кидається в обійми зараженої проститутки, хочу дещо нового сказати про ці венеричні (полові) недуги і їх наслідки — та це слідуючим разом.

Др. Осип Меґас,
лікар General Hospital
в Едмонтон, Алта.

Коли переїздите з одної місцевости до другої або переноситеся з одного помешкання до другого, то не забудьте повідомити зараз нашу адміністрацію, аби змінила Вашу адресу. При цім не вистарчить подати тільки нову, але конше потрібно подати і стару Вашу адресу.

М. КОЦЮБИНСЬКИЙ.

ПОСОЛ ВІД ЧОРНОГО ЦАРЯ.

Оповідання.

(Продовження.)

— Ви дивуєтесь?... А воно так дійсно було, — от я вам зараз оповім... Ви певно памятаєте мою пристрасть до фотографічних екскурсій? От і добре, памятаєте, значить... Так ото одного разу довелось мені проїздити через невелике "руснацьке" село. Вже саме село страх сподобалось мені — в садках, над струмком, з похиленими халупками перших осадчих, утікачів від панщини, з заможнішими домиками нащадків, що, оточивши халупки, розлізлись з балки по горах. Словом, жива історія зросту села. А до того й народ гарний, типічний: парубки, як молоді дубчаки, пишні й горді — йдуть повз пана й шапки не здіймають; дівчата — стрункі, як дикі кози; діди кремезні, загудзовані; молодиці — хоч води напийся... От сюди забратися з апартом! Привернув я до "громадської хати", викликав старосту, хвалю йому народ.

— Нічого, — каже, — гарна гуцулія...

— Як гуцулія?

— Та то Руснаки з других сел так дражнять нас тим, що діди наші втікали від панів десь з Буковини, чи що... "Гуцулія пяна не знає робити — іно їсти, пити та в коршмі сидіти", — приспівують нам гицлі.

Я сказав старості, що незабаром приїду до них з такою машинкою, що нею патрети здіймають та й подавсь собі... За два тижні потому запрохав я ще одного аматора фотографії, поклав на бричку апарат і гайда до гуцулії в гостину.

Була неділя. Днина видалась чудова, тиха, тепла, яка буває лиш у маю. Коли ми під'їздили до села і я з гори глянув на ріжнобарвну юрму, якою захряс майдан коло коршми, серце моє — серце завзятого фотографа — жвавіше затріпалось у грудях. Наш візник-Молдуван зикнув на коні й пустив їх з гори що-духу. Ми вскочили в село з розгону, серед гуркотні коліс та куряви промчались проз музики, проз коршму і стали під вербами край дороги. Виняв я з брички апарат, поставив на приладжений товаришом триніжок і тільки напявся чорним сукном, аби навести на танцююче коло обєктив, як серед танцюючих зробивсь якийсь рух, якесь сумяття; дівчата кинули парубків, збились у купу, а відтак з страшним криком у ростіч... Ми бачили, як вони скакали через плоти, з якимсь диким жахом неслись через городи по грядках, вибігали на село на лани і там никли поміж високою кукурудзою... Музики раптом увірвали. Парубки під коршмою глухо загомоніли... Ми нічого не розуміли. Ми лиш бачили, що юрма сунеться в наш бік. Насамперед обступили нас баби. Вони мовчали, але в їх поглядах, звернених на нас, було стільки злости, стільки ненависти, що нам аж ніяково зробилось.

— Що таке сталося? чого дівчата повтікали? — поспитав я.

— Га! хіба я не казала! — прискочила до нас одна баба і вдарила кулаком об кулак. — Хіба-ж я не казала вам, матінки мої! Приїхали від чорного царя, бодай би ся стік оден з другим, щоб запроторити в неволю наших дівчат, та ще ся питає, чого дівчата повтікали... А все зле та немудре на вашу голову!...

Бабі не дали скінчити. Її слова були тою краплиною, що перевершає у-щерть келих. Жінота загула, як злива, як рій роздратованих шершенів. Зчинився врешті ґвалт, на тлі якого чутно було з одного боку плач, з другого лайки і прокльони. Тут-же за нами сиділа долі якась розчіпчена жінка і хлипала:

— Два тижні, кумоньки мої, голосить моя Домаха... до-дня, що-дня... Цить, дурна, кажу її, а вона: "повішуся, утоплюсь, каже! Вже май*) лучче мені не животіти, як під чорного царя йти"... Цить, дурна, кажу її, а-вона...

— Ти чого став, як свиня перед гарбузом? — гукала друга на свого чоловіка, — Чом не візьмеш ломаку та не потрощиш їм тоту машину, що вони нею людей калічуть! Чи й ти під чорного царя схотів?...

Що за чортовиння?... Чорний цар... машина, що людей калічить... Нічого не розумію, хоч забий. Виловлюючи однак з несказаного ґвалту окремі слова, я якось вияснив собі, хоч не зовсім добре, що про нас, може дякуючи неясній звістці про наш приїзд від старости, склалась леґенда: нас приймають за послів від якогось чорного царя, що припоручив нам "вибити патрети" з дівчат, а потому приїдуть другі і половлять тих, що до вподоби'цареві. Друга версія твердила, що ми анцихристи і машиною калічимо людей. Злість мене просто взяла. Почав я поясняти бабам, по що я приїхав і що то за машина, але де там! Не йдуть віри, все своє плещуть, ще більший шарварок ізняли...

— Тьфу на вас, дурні баби! — кажу врешті, — може ваші чоловіки розумніші. — Та за свій апарат, та до чоловіків. Але тільки мій триногий друг зробив зо мною кілька ступенів у сторону чоловіків, що мовчки стояли осторонь — гей, як не шарахне від нього моя "гуцулія", немов від чорта...

Що тут діяти в світі божому? Вже я обєктив здіймав, і апарат розбірав, показував, що він не стріляє, як запевняли баби — ніщо не помогло. Ніхто навіть не підходив блище: усі з острахом, неймовірою стежили за кожним моїм рухом, боячись якоїсь несподіванки. А баби все під'юджують, все наштиркують:

— Ото нам батьки! Ото нам парубки красні! Коби їм з-перед носа вхопили дочок і дівчат — вони-б лиш дивились, роззявивши рота, на тото...

Чоловіки спершу лиш ворожо позирали на нас, та де далі й між ними здіймавсь гармідер. Якийсь дід в одному шматті, розхрістаний, без шапки, почав лаяти й клясти панів. І Господи! чого тільки він не бажав панам, як тільки не кляв їх! Коли-б хоч десята частина з його бажань здійснилась, земля-б стала вільною від панів, ба й сама память про них щезла-б на віки вічні. Юрма серед реготу й кепкування підхопила дідові лайки — і пішло! Я не буду переказувати вам тих лайок, тай не зможу. Скажу тільки, що лаялись страшенно: опріч українських, Руснаки попереймали молдуванські лайки, ці-ж останні, пройшовши крізь фільтр української вигадливости, стали гнучкішими, дошкульнішими; тут кляли й матіркували у все, в що хочете: в хрест, віру, богородицю, душу, ворота і навіть свічку... Таку експресію смакуванняє і сприт в лайках знайдете хіба в італійських лязароні.

Наше становище робилось неприємним. Юрма де-далі напомповувалась власними вигадками, де-далі розпалювалась. Я хотів звернутися до старости, що принаймні знав мене, та на лихо староста поїхав у город на ярмарок.

(Кінець буде.)

*) Руснаки переняли від Молдуван, між иншим, слово "май" — більше і радо вживають його для порівнюючого ступеня.